నాన్నగారి జ్ఞాపకాలు

- డా.గాయత్రీదేవి

1974 నుంచి దాదాపు ఒక దశాబ్దం పాటు ఆశేష ఆంధ్ర శ్రోతలనీ ఆకాశవాణి విజయవాడ కేంద్రానికి కట్టిపడేసిన కార్యక్రమం – ధర్మ సందేహాలు(వ్యాసపీఠం). ఆ కార్యక్రమం అంత ఆసక్తికరం కావడానికి ముఖ్యకారణం శ్రీ ఉషశ్రీ – ఉషశ్రీగారి గంభీరగళం, అనితరసాధ్యమైన కథనశైలి. ఆ రోజుల్లో ఆదివారం మధ్యాహ్నం ఆకాశవాణి విజయవాడ కేంద్రం నుండి ఈ కార్యక్రమం ప్రసారమయ్యే సమయంలో ఏ పూటకాపూట సంపాదించుకుంటే కానీ రోజుగడవని రిక్షా వాళ్ళు కూడా బేరం దొరికినా రిక్షా కట్టేవారు కాదు, కార్యక్రమం పూర్తయేవరకూ. ఏ కిళ్ళీ కొట్టు దగ్గరో చేరి, భక్తిశ్రద్ధలతో 'ధర్మసందేహాలు' కార్యక్రమం విన్నాకనే బేరం చూసుకునేవారు. అంతగా పామరులనీ పండితులనీ సమంగా ఆకర్షించింది ఆ కార్యక్రమం. ఆ ఆకర్షణ ఎంతంటే – నాలుగు దశాబ్దాల తర్వాత ఈ రోజుకి కూడారామాయణ, భారతాల ప్రవచనాలంటే ఉషశ్రీ గారినే గుర్తుచేసుకుంటున్నారు.

ఉషశ్రీ గళానికి ఉన్న శక్తి కలానికి కూడా ఉంది. ఉషశ్రీ రాసిన రామాయణ, భాగవత, భారత కథలని చదువుతోంటే విన్నట్లే ఉంటుంది. ఆయన కలం నుండి జాలువారిన రచనలు ఒక్కొక్కటీ ఎన్నో లక్షల ప్రతులుగా ప్రజల దగ్గరకి చేరి వాళ్ళ ఇళ్ళల్లో గుండెల్లో చిరస్థాయిగా నిలిచిపోయాయి.

ఉషశ్రీగారి సాహిత్యాన్ని ఈ తరానికి అందించడంలో విశేషమైన కృషి చేస్తున్నారు, వారి కుమార్తె డా.గాయత్రీ దేవిగారు.

'నాన్నగారి జ్ఞాపకాలు' శీర్షికలో డా.గాయత్రీదేవిగారు ఉషశ్రీగారి జీవితాన్ని ఈ తరం పాఠకులకు 'కౌముది' ద్వారా అందిస్తున్నారు.

(ప్రారంభం)

ముందోమాట

నాన్న భౌతిక కాయం వదిలేసి పాతికేళ్ళైంది.

నాన్న తో ఉన్న పాతికేళ్ళూ, నాన్న దగ్గరలేని పాతికేళ్ళూ – నా ఐదు దశాబ్దాల జీవితం అంతా నాన్నతోనే ముడిపడి ఉంది.

నాన్న ఇన్నేళ్ళుగా భూమి మీద లేకపోయినా – ఆయన అందించిన భారత రామాయణ భాగవతాలు – తెలుగు జాతి దగ్గర స్థిరంగా ఉన్నాయి. నాన్న పుస్తకాలూ, సీడీలూ తెలుగు వాళ్ళ ఇళ్ళలో భద్రంగా ఉన్నాయి. ఆయన రచనలూ,

మాటలూ వాళ్ల గుండెల్లో పదిలంగా ఉన్నాయి. ఇంటర్నెట్ యుగంలో అవి ప్రపంచం అంతా ప్రయాణం చేస్తున్నాయి.

నాన్న పుట్టిందే రచయితగానో, ఉపన్యాసకుడిగానో కాదు. అలా అవడానికి వెనక వాగ్దేవి కటాక్షం ఉంది. తల్లి తండ్రుల ఆశీర్వాదం ఉంది. గురువులు నేర్పిన విద్య ఉంది. సాహితీ మిత్రుల అండ ఉంది. మహారచయితల ప్రభావం ఉంది. అన్నిటికీ మించి నాన్న కృషి ఉంది.

పుట్టిన కాకరపర్రూ, పెరిగిన ఆలమూరూ, చదివిన భీమవరం, ఉద్యోగం చేసిన హైదరాబాదూ, విజయవాడా – అన్నీ – నాన్నని ఆదరించి, చేరదీసి, అంచెలంచెలుగా పైకి ఎక్కించాయి.

నాన్న ఉపన్యాసాలూ, రచనలూ నాన్నలో ఒక పార్శ్వమే. నాన్నలో ఉన్న కొడుకూ, అన్నా, స్నేహితుడూ, భర్తా, నాన్నా, తాతా – నాన్నలో ఉన్న మరో పార్శ్వం. అది అందరికీ తెలియంది.

రెండూ – ఒకదానికి ఒకటి అడ్డం కాకుండా చూసుకున్నారు నాన్న. గురువుగారూ అంటూ జనాల నమస్కారాలు అందుకుంటున్న నాన్న – ఇంట్లోకి అడుగెట్టగానే నాన్నైపోయేవారు. మనవరాలు పుట్టగానే తాతైపోయారు.

నిర్లక్ష్యంగా కనిపించే చేతిలోని సిగరెట్టూ, అహంకారంగా వినిపించే మాటలోని కరుకుదనం నలుగురికీ కనిపించచ్చు. నాన్న సున్నితమైన మనస్సు నాన్నని దగ్గరగా చూసిన వాళ్లకి కానీ తెలియదు. తోటి మనుషుల కష్టాలకి స్పందించడం, సాయం చెయ్యడం ఆయన సహజ స్వభావం.

నాన్న సామాన్యమైన మనిషి కాదు. ఐతే అలా అసామాన్యుడిగా ఆయన ఎలా ఎదిగారన్నది చాలా మందికి తెలియని కథ.

ఆలమూరు చెరువుగట్ల మీద బెరుకుగా తిరిగిన ఒక కుర్రాడు – అందరినీ ఆకట్టుకునే ఉపన్యాసకుడిగా పెరగడానికీ – సూర్యప్రకాశ దీక్షితులు అనే పిల్లవాడు జగమెరిగిన ఉషశ్రీగా మారడానికీ – వెనక ఎన్ని పాత్రలూ, సన్నివేశాలూ, సందర్భాలూ, సంఘటనలూ ఉన్నాయో?

అందులో చాలా నాకు తెలిసినవే. నేను నాన్నతో గడిపిన జీవితంలోవి. ఆయన పోయిన తర్వాత కూడా నా వెన్నంటే ఉండి నడిపించిన నా జీవితంలోవి.

నాన్న చిన్నప్పటి సంగతులు – కొన్ని నాన్న దగ్గర విన్నవి. ఇంకొన్ని నాన్న పెద్ద చెల్లెలు దగ్గర విన్నవి. మరికొన్ని అమ్మ చెప్పినవి. ఇంకా కొన్ని నాన్న స్నేహితులు చెప్పినవి.

అవన్నీ నలుగురితోనూ పంచుకోవాలన్న కోరికకి రూపకల్పనే – నాన్న జీవిత కథ.

నాన్న కథని "అనగనగా ఒక ఉషశ్రీ, ఆయన ......సంవత్సరంలో ....ఊరిలో జన్మించారు..... "అనే పద్ధతిలో చెప్పడం లేదు...

నాన్నా " నాన్న అన్న మాట... మమకారాన్ని నింపేస్తుంది.... నాన్నా అని అనుకుందుకే ఆనందంగా ఉంది.

నాన్నా అని మనసులో అనుకుంటూ నాన్న గురించే ఆలోచించుకుంటూ ఉంటాను. నాన్నతో నిరంతరం మాట్లాడుకుంటూనే ఉంటాను – నాన్న లేరన్న భావన కలగకుండా. అసలు నాన్న లేకపోడం లేదు. నిరంతరం నా ఆలోచనల్లో ఉంటూనే ఉన్నారు. ఆ ఆలోచనలే మీతో పంచుకుంటున్నాను. ఆలోచనలు ఓ పద్ధతిలో ఓ రకంగానే రావు. ఏ ఆలోచనకి ఎప్పుడు రావాలని అనిపిస్తే అది అప్పుడు వస్తుంది.

ఈ ముందు మాటకో చివరి మాట. ఈ కథ నాచేత చెప్పిస్తున్నది – నాన్నకి మేనఅల్లుడు – నాకు బావ–మొగుడు – పాఠకులకి–అనామకుడు.

మీ

డా. గాయత్రీదేవి

1. నాన్న నాన్నయ్యారు

అమ్మకీ నాన్నకూ పెళ్ళైంది 1956 మే ఐదున. నేను వాళ్ళకి పెళ్ళయిన నాలుగో ఏట పుట్టాను.

అమ్మానాన్నల పెళ్ళైంది పల్లెపాలెంలో. నేను పుట్టిందీ అక్కడే. అమ్మ పుట్టిల్లు ఆ ఊరే.

ఈ మధ్య నేను వెళ్ళలేదు కానీ – పల్లెపాలెం పేరుకి తగ్గట్లు పల్లెటూరు. ఇప్పటి సంగతి తెలియదు కానీ కొన్నేళ్ళ క్రితం వరకూ కూడా – అక్కడకి వెళ్ళాలంటే యానాం వెళ్ళి, అక్కడనుండి బస్సులో ఇంజరం వెళ్ళి, అక్కడ నుండి నడవాలి. మధ్యలో కాలువను – నీళ్ల లోతుని బట్టి బల్లకట్టు మీదో – నడుస్తూనో – దాటాలి.

ఓ

నేనింక రేపో మాపో పుడ్తాననగా – నేను పుట్టగానే నన్ను చూసేద్దామన్న ఉత్సాహంతో – నాన్న పల్లెపాలెం ప్రయాణమయ్యారుట – అమ్మ చెప్తూ ఉండేది – తల్చుకుంటే నాకెంత సంతోషంగా అనిపిస్తుందో.

అప్పటికి నాకు నేను పుట్టానని కానీ, నాన్న వచ్చారని కానీ తెలియదు. తర్వాత్తర్వాత అమ్మ దగ్గర వినివిని తెలుసుకున్నాను.

పల్లెపాలెం ఊళ్ళోకి వెళ్తోంటే ఉన్న మొదటి వీధిలో మొదటి ఇల్లే కృష్ణావధాన్లు గారిది. కృష్ణావధాన్లు గార్లు అమ్మకి బాగా కావల్సిన చుట్టం. అమ్మా వాళ్ళ ఇంటికి ఎన్నేళ్ళగానో పౌరోహిత్యం చేసినాయన. వయసులోనూ, జ్ఞానంలోనూ పెద్దాయన.

ఆయన్ని తర్వాత నేను చూసాను కానీ – ఆయన గురించి నాకు తెలిసిందంతా అమ్మ దగ్గర విన్నదే. అమ్మ పల్లెపాలెం గురించీ, అక్కడి మనుషుల గురించీ ఎప్పుడూ చెప్తూ ఉండేది.

మనిషి ఎంత ఎదిగినా, ఎన్ని ఊళ్ళు చూసినా, ప్రపంచం ఎంత తిరిగినా – ఎక్కడో ఒక మూల – తన మూలాలని పదిలంగా దాచుకుంటాడు. అమ్మ హైదరాబాద్, విజయవాడలలో ఎన్నాళ్ళు ఉన్నా – పల్లెపాలెంలో ఐన వాళ్ళు ఎవరూ లేకపోయినా – ఆ ఊరు గురించి తల్చుకుంటూనే ఉండేది. అప్పుడు అమ్మని చూస్తే ఏంటా అంతలా ఆలోచిస్తోంది అని అనిపించేది. ఇప్పుడు తెలుసొస్తోంది.

జీవితమే అంత. చాలా విషయాలు అనుభవిస్తే కానీ తెలియవు. ఎన్నో విషయాలు తెలుసుకునేడప్పటికి ఆలస్యం ఐపోతుంది. తెలిసొచ్చాక చెయ్యగలిగింది ఏముండదు. నాన్న గొప్పతనం నాన్న ఉన్నన్ని రోజులూ నాకు పూర్తిగా తెలియలేదు. ఆయన నన్ను విడిచి వెళ్ళాకే ఆయనంటే ఏమిటో తెలిసొచ్చింది. నాన్న నాన్నగా ఎలాంటి వారో కూడా నాన్న లేని పాతికేళ్ళలోనే ఎక్కువ తెలిసింది.

నేను పుట్టినప్పుడు చూడ్డానికి వస్తూ – నాన్న దానిమ్మ పళ్ళని తీసుకొచ్చారట. ఎక్కడ నుండి తీసుకొచ్చారో – ఎందుకోసం తీసుకొచ్చారో – తెలియదు. అమ్మ చెప్పడమే. అసలు నాన్న అప్పుడు ఎక్కడ ఉండేవారో తెలియదు.

నాన్న 1958 లో భీమవరం కాలేజీలో బీయే పూర్తి చేసాక రాజమండ్రి ఆర్ట్స్ కాలేజీలో కొన్నాళ్ళు ట్యూటర్గా ఉద్యోగం చేసారు. ఆ తర్వాత హైదరబాద్ వెళ్ళి పత్రికల్లో పని చెయ్యడం మొదలెట్టారు. నేను పుట్టేటప్పటికి నాన్న రాజమండ్రిలోనో, హైదరాబాద్ ఉండి ఉంటారు. ఏ ఊళ్ళో ఉన్నారో ఎవరినైనా అడిగితే తెలియచ్చు. ఇంతవరకూ ఎవరినీ అడగలేదు. ఇప్పుడు అడగాలని కూడాలేదు. ఎక్కడ నుండి వచ్చారన్నది కాదు నాకు కావల్సింది – వచ్చారన్న ఆలోచనే నాకు ఆనందంగా అనిపిస్తుంది.

నాన్న ఊళ్ళోకి రావడం – తన ఇంటి అరుగు మీద కూచుని చూసారుట కృష్ణావధాన్లు గారు.

బ్రహ్మశ్రీ పురాణపండ రామమూర్తి గారు, కాశీ అన్నపూర్ణమ్మ గారు మా నాన్నగారి జన్మకి కారకులయిన పుణ్య దంపతులు. కన్నవారు పెట్టుకున్న పేరు సూర్యప్రకాశ దీక్షితులు. ౧౯౨౮ లో పశ్చిమగోదావరి , పండితులకి పుట్టినిల్లు కాకరపర్రులో పుట్టి, తాతగారు తూర్పుగోదావరి ఆలమూరు కి మకాం మార్చడంతో అక్కడ అమ్మఒడిలో ఆ తరవాత బడిలో విద్యాభ్యాసం మొదలు పెట్టి, రామచంద్రపురంలో, ఆ తరవాత భీమవరం డి.ఎన్.ఆర్. కళాశాలలో బి. ఎ. డిగ్రీ పూర్తి చేశారు. ౬౫ లో ఆకాశవాణి హైదరాబాదులో చేరడానికి ముందు, రాజమండ్రి ఆర్ట్స్ కళాశాలలో ట్యూటర్ గా, ఆంధ్ర ప్రభ, ఆంధ్ర భూమి, ఆంధ్ర జనత, కృష్ణా పత్రికలలో జీవిక కోసం ఉద్యోగం. అసలు ఉద్యోగం. సాహిత్యమే ఊపిరి అయిన నాన్న గారు ౬౫ లో ఆకాశవాణిలో చేరిన తరవాతే నిలకడగా అదే ఉద్యోగంలో రిటైర్ అయ్యే వరకూ నిలబడ్డారు-అది ఆయన స్వభావానికి అనుకూలించడం వల్ల.

"సరిగ్గా సమయానికి వచ్చావోయ్ దీక్షితులూ – ఇప్పుడే వ్యాసి ఆడపిల్లను కంది" – అని నాన్నకి చెప్పారుట. ఆ మాట వినగానే నాన్న తన దగ్గరున్న దానిమ్మపళ్ళని ఆయన కాళ్ళ దగ్గర పెట్టేసారుట. నాన్నలో ఏ కోశానా ఆడపిల్ల పుట్టిందన్న నిరుత్సాహం లేదట. అది ఇప్పటి మాట కాదు. ఐదున్నర దశాబ్దాల క్రితం సంగతి. నేనే కాదు, నా తర్వాత ముగ్గురు ఆడపిల్లలు పుట్టినా నాన్నలో ఏ మాత్రం నిరుత్సాహం లేదు. ఓ ఆడపిల్లగా నాకది ఎంతో గర్వంగా, ఆనందంగా అనిపిస్తుంది. ఎవరయినా నలుగురూ ఆడపిల్లలేనా అంటూ సాగదీస్తూంటే, "ఆహా నలుగురు ఆడపిల్లలు"అంటూ తన గంభీర స్వరంతో గర్వంగా జవాబిచ్చేవారు.

ఆయన ఆ పళ్ళు తీసుకుంటూ – "దానిమ్మపండు లాంటి పిల్ల పుట్టిందని ఈ పళ్ళు నాకిస్తున్నావా?" – అని నాన్ననీ నన్నూ ఆశీర్వదించారుట. ఆయన్ని నేను కొంచెం పెద్దయ్యాక ఓసారి చూసాను. ఆయనే అచ్చు పండులా ఉండేవారు. హాయిగా నవ్వేవారు. చక్కగా కబుర్లు చెప్పేవారు. అలాంటాయన ఆశీర్వాదంతో మొదలైంది – నాకు నాన్న కూతురిగా జీవించే యోగం.

అక్కడ నుండి ఇంటికొచ్చి నన్నెత్తుకుని ఉంటారు. అమ్మ చెప్పిన కథలో ఆ విషయం లేదు. ఎత్తుకునే ఉంటారు. పిల్లలు పుట్టిన వెంటనే వాళ్ళని నాన్నలు చూడకూడదు లాంటి పట్టింపులూ ఆచారాలూ ఏవైనా ఉన్నా – వాటిని నాన్న పట్టించుకుని ఉండరు.

ఇప్పటికీ తల్చుకుంటే ఎంత హాయిగా ఉందో ఆ ఆలోచన. అమ్మ కడుపు లోంచి – నాన్న చేతుల్లోకి.

ఆ చేతులే –

నన్ను చిన్నప్పుడు ఎత్తుకుని ఆడించినవి – అవే నన్ను పట్టుకుని నడక నేర్పించినవి – వాటితోనే నా అన్నప్రాశనా, అక్షరాభ్యాసం అయ్యాయి – నాకు స్నానాలు చేయించి, అన్నాలు తినిపించి బళ్ళోకి తీసికెళ్ళాయి.

నాన్న చేతుల బలమే పిల్లలకి శ్రీరామ రక్ష – ముఖ్యంగా ఆడపిల్లలకి. కూతుళ్ళకి నాన్నలే అండ.

నా తర్వాత ముగ్గురూ ఆడపిల్లలే. నేను పుట్టిన రెండున్నరేళ్ళకి పద్మా, ఆ తర్వాత ఓ సంవత్సరానికి జయా పుట్టారు. జయ పుట్టిన ఐదేళ్ళకి కళ్యాణి పుట్టింది.

ఆడవాళ్ళకి ఎన్నో రకాల కష్టాలు పెట్టిన ప్రకృతి కొన్ని గొప్ప వరాలు కూడా ఇచ్చింది. పిల్లని కడుపులో మోసి, కని, పాలిచ్చి పెంచి పెద్ద చెయ్యగలిగే శరీరాన్ని ఇచ్చింది. అంతకు మించి – ఆ పనులన్నీ ఆనందంగా చేసే మనస్సుని ఇచ్చింది. అలాగే తండ్రి ప్రేమని ఇచ్చింది.

ఆ ప్రేమే నా జీవితాన్ని చుట్టేసింది.

నోరెట్టుకు బతుకుతాడు

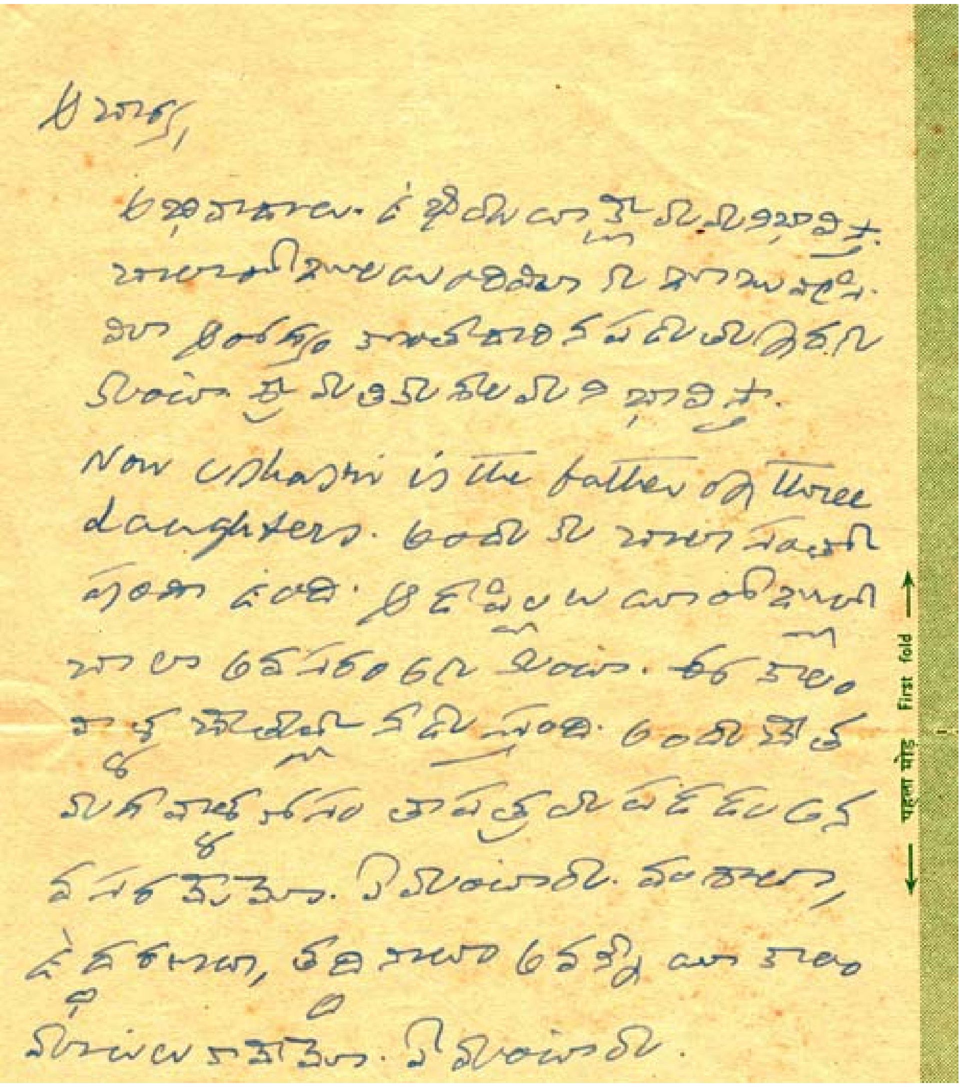
Now Ushashri is the father of three daughters.

నేను పుట్టిన ఐదేళ్ళ తర్వాత – ౧౯౬౫లో – నాన్నకి హైదరాబాద్ ఆలిండియా రేడియో లో ఉద్యోగం వచ్చింది. అప్పటికి పద్మా, జయంతీ పుట్టారు.

ఆలిండియా రేడియోలో నాన్న చేరేసరికే ఆలిండియా రేడియోకి ఆకాశవాణి అని పేరు పెట్టారు కానీ అందరూ ఆలిండియా రేడియో అనే అనేవారు.

రేడియోలో చేరడానికి ముందే నాన్న కొన్నాళ్ళు ప్రాంతీయ వార్తలు చదివారు. ప్రాంతీయవార్తలు చదివే నళినీమోహన్ గారు సెలవులో వెళ్తే – కేజువల్ న్యూస్ రీడర్గా పిలిచారు నాన్నని. పదిహేను రోజుల పాటేమో నాన్న ప్రాంతీయవార్తలు చదివింది.

ప్రాంతీయ వార్తలు చదువుతున్నది పురాణపండ సూర్యప్రకాశ దీక్షితులు అని చెప్పుకునే వారు. నాన్నకి వాళ్ళనాన్న బాలసారె నాడు పెట్టిన పేరు సూర్యప్రకాశ దీక్షితులు, అదే నాన్న అసలు పేరు. నాన్నకి వాళ్ళనాన్న పెట్టిన పేరు కంటే నాన్న తనకి తాను పెట్టుకున్న పేరే పరిచయం....లోకానికి

రేడియో ఉద్యోగానికి ముందు నాన్న చాలా పత్రికల్లో పని చేస్తూ ఉండేవారు. పత్రికల్లో పని చేస్తూ ఆలిండియా రేడియోలో తన మాట అప్పుడప్పుడు వినిపిస్తూ ఉండేవారు. కథలూ, కవితలూ, ప్రసంగాలూ చదువుతూండేవారు.

పొత్తూరి వెంకటేశ్వరరావు గారు ఒకసారి నాతో – నాన్నా ఆయనా ఆంధ్రప్రభలో కొన్నాళ్ళు కలిసి పని చేసారని చెప్పారు. నాన్న ఆలిండియా రేడియో ప్రసంగాలకి – ఆంధ్రప్రభ ఆఫీసు నుండి ఖాళీ దొరికినప్పుడు వెళ్ళొస్తుండేవారని కూడా చెప్పారు. ఆ తర్వాత ఆయన ఆంధ్రప్రభ సంపాదకులుగా పనిచేసారు. విజయవాడలో మా ఇంటికి వస్తూండేవారు. అమ్మ వంట రుచి చూసి ఆనందించిన వాళ్ళలో ఆయనా ఉన్నారు.

అప్పటికింకా ముందు ముచ్చట ఒకటి అత్త చెప్తూండేది. ఆలిండియా రేడియోలో మొదటి సారిగా నాన్న మాట వినిపించింది ౧౯౫౭ లో. అది విశ్వనాథ సత్యనారాయణ గారి చెలియలికట్ట మీద ప్రసంగంట. వినడానికి ఆలమూరులో మామ్మ దగ్గర రేడియో లేదు. ఊళ్ళోనే ఊరి

ప్రెసిడెంట్ లాంటి కొందరిళ్ళలో తప్ప రేడియోలు లేవు. మామ్మ ఎవ్వరింటికీ వెళ్ళి వినే ప్రసక్తే లేదు. అత్తలు ఎవరిళ్ళకో వెళ్ళి విన్నారుట.

అన్నీ చెప్పేసి అత్త – అబ్బాయి ఆలిండియో రేడియోలో ఉద్యోగం చేస్తాడని కానీ – చేసినా ఇంతిలా గొప్పవాడైపోతాడని కానీ తెలియదు. తెలిస్తే ఆ రోజుల్లో అలా ఎవరింటికో వెళ్ళి వినేవాళ్ళమో లేదో అని అని – వెళ్ళుండే వాళ్ళమేలే – అబ్బాయి గొంతు రేడియోలో వినకుండా ఎలా ఉండేవాళ్ళం అని తేల్చేసేది.

అత్తంటే నాన్నకి పెద్ద చెల్లెలు. నాకు పెద్దత్తా – అత్తా కూడా. నాకు పెళ్ళైనప్పట్నుంచీ అత్తతో కలిసే ఉన్నాను. నాన్న గురించి ఎన్ని కబుర్లు చెప్పుకునే వాళ్ళమో. నాన్న చిన్నప్పటి విషయాలు ఎన్ని చెప్తూండేదో అత్త.

అబ్బాయంటే నాన్నే. అమ్మానాన్నలకే కాదు – తమ్ముళ్ళకీ, చెల్లెళ్ళకీ, వాళ్ళ స్నేహితులకీ – అందరికీ నాన్న అబ్బాయే.

అత్త నాన్నని ఎప్పుడూ అన్నయ్య అనేది కాదు. అబ్బాయనే చెప్పేది. ఆఖరికి నాన్న ఆఖరి తమ్ముడు రాఘవ బాబయ్య కూడా నాన్నని అబ్బాయనే అంటాడు.

ఈ సందర్భంలోనే మరో రెండు సంగతులు గుర్తుకొస్తున్నాయి.

ఒకటి. దీపావళి పండగకి నాన్న తన చిన్నప్పుడు చక్రపొట్లాలు తిప్పడానికి భయపడ్డం. నిజానికి చక్రపొట్లాలంటే నాకు తెలియవు. అత్త చెప్పేది చూస్తే – అవేవో తాడుకి కట్టిన మతాబాల్లా అనిపిస్తాయి నాకు. వాటిని పట్టుకుని నాన్న తోటి మగపిల్లలు తిరుగుతోంటే – అలా వెళ్ళడానికి భయపడి – నాన్న ఇంట్లో ఉండిపోయేవారుట. ఇంత పిరికివాడు – వీడెలా బతుకుతాడో అని మామ్మ భయపడుతూ ఉండేదిట. ఆరోజు ఆవిడకి తన అబ్బాయి ఇలా మైకు ముందు కూచుని తెలుగు వాళ్లందరి చేతా తన మాట వినిపించుకుంటాడని తెలియదు కదా అని నవ్వేసేది అత్త.

రెండోది. అట్లతద్దికి జరిగే ముచ్చట. ఓ పెద్ద చెట్టుకి ఉయ్యాల వేసుకుని అమ్మాయిలు ఊగుతారనుకుంటా అట్లతద్దెకి. ఆలమూరులో చెరువు గట్టున ఉన్న చెట్లకి ఉయ్యాలలు వేసుకుని ఊగేవారుట. ఉయ్యాలంటే చిన్నది కాదు. ఎత్తుగా తాడు ఉయ్యాల. అందులో కూచుని ఊగడమే కష్టం. దానికి తోడు ఆ ఉయ్యాలల్ని ఉపేవాళ్ళు గట్టిగా రాక్షస ఊపులా ఊపేవారుట. అదీ చెరువు మీదకి. అదంతా ఓ పెద్ద కోలాహలం. అత్త ఉత్సాహంగా చెప్పేది.

అలా ఊగడానికి వెళ్ళే ఆడపిల్లల్ని ఆటపట్టించడానికి అబ్బాయిలు దూలకొండాకులేసుకు వెంటబడేవారుట. వాటి నుండి తప్పించుకుంటూ ఆడుకునే వారుట ఆడపిల్లలు.

ఇవన్నీ నాకు తెలియవు. అత్త చిన్నప్పటి విషయాలు. అంటే నాన్న చిన్నప్పటివి కూడా. ఈ ప్రస్తావన అంతా ఎందుకంటే నాన్న అందరి మగపిల్లల్లా దూలకొండాకేసుకుని అమ్మాయిల వెనకపడ్డం లో వెనకపడేవారుట. నాన్న పెద్ద తమ్ముడు కిష్టబాబయ్య నాన్న కన్న చిన్నైనా చురుగ్గా ఉండేవాడుట. నోట్లో నాలుకలేని వాడు వీడెలా బతుకుతాడో అని మా మామ్మ నాన్న గురించి బెంగ పడేదిట.

నాన్న అమ్మాయిల వెనక దూలకొండాకు వేసుకుని తరమడమనే ఆలోచనే నాకు నవ్వుగా అనిపిస్తుంది. నిజానికి నాన్నకి కూడా అలాంటి పనులు చెయ్యాలని అనిపించి ఉండకపోవచ్చు. దూలకొండాకులూ, చక్రపొట్లాలూ – నాన్న చిన్నప్పుడే నాన్నకి చిన్నతనంగా అనిపించి ఉండచ్చు. అవన్నీ నాన్న చెయ్యకపోవడం మామ్మకి చిన్నతనంగా అనిపించడం సహజమేమో కూడా.

ఇంత భయస్తుడు వీడు జీవితంలో ఎలా నెగ్గుకొస్తాడో అని నాన్న గురించి బెంగపడి – శ్రీధర వెంకయ్య గారికి నాన్న జాతకం చూపించారుట.

వెంకయ్య గారంటే ఆరోజుల్లో బాగా పేరున్న జ్యోతిష్కులుట. ఆయన నాన్న జాతకం చూసి – మీరేం భయపడకండి వీడు నోరెట్టుకు బతికేస్తాడు – అని చెప్పారుట. ఆయన మీద నమ్మకం ఉన్నా – నాన్న నోరెట్టుకు బతికేస్తాడంటే ఎవ్వరూ నమ్మలేకపోయారుట. మహా ఐతే

నోరెట్టుకుని పిల్లలకి పాఠాలు చెప్పే బడిపంతులు ఉద్యోగం చేస్తూ బతుకుతారని అనుకున్నారుట. అదీ కాకపోతే వ్రతాలకీ, నోములకీ మంత్రాలు చదువుతూ జీవితం గడిపేస్తారని అనుకున్నారుట.

నాన్న అనర్గళంగా రామాయణ భారత భాగవత ప్రవచనాలు ఊరూరా చేస్తారనీ, ఇలా లక్షలాది మందిని ప్రభావితం చేస్తారనీ, అవి శ్రోతల మనసుల్లో ఇంతగా నిలిచిపోతాయనీ ఎవరూహించారు? అనేది అత్త.

అవును నాలుగున్నర దశాబ్దాలుగా ఆయన స్వరం రామాయణ భారతాలకీ, భద్రాద్రి రాముడి కల్యాణానికీ పర్యాయపదం అయిపోయి ఉంది.... అది ఆయనని కన్న మా తాత మామ్మల అదృష్టం....ఆ తండ్రికి పుట్టడం మా అదృష్టం........

అనుకున్నది సాధించారు

నా చిన్నప్పుడు నాన్న నన్ను బాలానందం ప్రోగ్రాం కి తీసికెళ్ళడం నాకు గుర్తొస్తోంది. న్యాపతి రాఘవరావు దంపతులు అన్నయ్యా-అక్కయ్యలుగా కార్యక్రమం నిర్వహించేవారు. కార్యక్రమానికి వచ్చే పిల్లల్ని వాళ్ళు స్వంత పిల్లల్లా చూసుకునేవారు. తెలుగులో పిల్లల కార్యక్రమాలకి ఒరవడి దిద్దింది ఆ దంపతులే. ముఖ్యంగా రాఘవరావు గారు. నేనేం పాడినట్లో, మాట్లాడినట్లో నాకు గుర్తులేదు.

అక్కడే రతన్ ప్రసాద్ గారు నన్ను దగ్గరకి తీసుకొని ముద్దు చేసేవారు. చిన్ని పిల్లని. అందునా ఉషశ్రీ కూతురిని.

ఆరోజుల్లో – నాన్నా రతన్ ప్రసాద్ గారూ కార్మికుల కార్యక్రమాన్ని చేసేవారు. అందులో కార్మికులు పనుల్లో తీసుకోవల్సిన జాగ్రత్తలూ, వాళ్ళు తెలుసుకోవలసిన చట్టాల వివరాలూ చెప్తూండేవారు.

అప్పట్లో ఆలిండియా రేడియోలో శ్రోతలకి ఉల్లాసం కలిగించే కార్యక్రమాల తోపాటు – ఉపయోగించే కార్యక్రమాలు కూడా ప్రసారం చేసేవారు. ప్రభుత్వం ప్రజలకి మంచి విషయాలు తెలియచెయ్యడానికి రేడియోని చక్కగా వాడుకునేది.

ఐతే విజ్ఞానదాయకమైన కార్యక్రమాలని వినోదాత్మకంగా అందించడం సులభం కాదు. అలాంటి కార్యక్రమాన్ని కూడా సరదాగా నలుగురికీ ఆసక్తి కలిగేలా నడిపే వారు నాన్న. ఆ కార్యక్రమంలో నాన్న పేరు మల్లేశ్ అని గుర్తు. రతన్ ప్రసాద్ గారు రమణక్కో, చిన్నక్కో. సత్యనారాయణగారనుకుంటా ఏకాంబరంగా ఉండేవారు. ఈమధ్య కలిసినప్పుడు కూడా రతన్ ప్రసాద్ గారు ఆ రోజులు తల్చుకుంటూ నాన్నని గుర్తు చేసుకున్నారు.

ఆరోజుల్లోనే ఫేమిలీ ప్లేనింగ్ కార్యక్రమం కూడా చేసేవారు నాన్న. ఆ కార్యక్రమంలో నాన్న పేరు గుర్తుకు రావడంలేదు. అందులోనే అనుకుంటా శారదా అశోకవర్ధన్ గారూ హేమలత గారూ ఉండేవారు.

నాన్న ఫేమిలీ ప్లేనింగ్ కార్యక్రమం చేస్తూ ఎక్కువ పిల్లల్ని కనకూడదని చెప్తున్నరోజుల్లో నాన్నకి మేం ముగ్గురం ఆడపిల్లలం. అలాంటి నాన్న ఆ కార్యక్రమం చెయ్యడం ఏమిటని అనుకునే ఉంటారు. ఆ కార్యక్రమం నాన్న చేస్తుండగానే – కళ్యాణి – పుట్టింది. నలుగురం అయ్యాం.

అప్పుడు నాన్న పిల్లలు పుట్టకుండా ఆపరేషన్ చేయించేసుకున్నారు.

ఆ విషయం ఎలా తెలిసిందో – అమ్మ ఏడుపు – మగపిల్లాడు పుట్టాలి కదా అంటూ. నాన్న – నేను చేస్తున్న ఉద్యోగమే కుటుంబ సంక్షేమం గురించి. మగపిల్లాడు కావాలంటూ నేను కుటుంబ నియంత్రణ ఆపరేషన్ చేయించుకోకపోతే నా ఉద్యోగమే పోతుందని చెప్పారు. అది అబద్ధమే ఐనా నిజం.

నాన్న మగపిల్లాడే కావాలని అనుకోకపోవడం నిజమైన నిజం. తనకి ఆడపిల్లలే ఉన్నారు, మగపిల్లలు లేరని నాన్న ఒక్క

రోజు కూడా ఎవరితోనూ అనలేదు. ఇంకా పైపెచ్చు నాకు నలుగురూ ఆడపిల్లలే అని గర్వంగా చెప్పేవారు. చెవులకీ మనస్సుకీ ఎంత మధురంగా వినిపించేవో ఆ మాటలు.

ఇంగ్లిష్ లో లాస్ట్ బట్ నాట్ లీస్ట్ అంటారు అలాగ – నాన్న హైదరాబాద్ ఆలిండియా రేడియో జీవితంలో ముఖ్యమైనది – చివరగా గుర్తు చేసుకుంటున్నాను.

అది లాల్ బహదూర్ శాస్త్రి గారి హైదరాబాద్ పర్యటన సందర్భంగా నాన్న చేసిన ప్రత్యక్ష ప్రసారం. పాకిస్తానుతో యుద్ధానికి అవసరమైన నిధులని పోగుచెయ్యడంకోసం అప్పటి ప్రధానమంత్రి లాల్ బహదూర్ శాస్త్రి గారు దేశమంతా తిరుగుతూ హైదరాబాదు వచ్చారు. ఆయన పర్యటనని ప్రత్యక్ష ప్రసారం చేసింది హైదరాబాద్ ఆలిండియా రేడియో.

ఆ ప్రత్యక్షప్రసార కార్యక్రమాన్ని నాన్నకి అప్పగించారు. అప్పటికి నాన్న ఆలిండియా రేడియోలో చేరి ఎక్కువ కాలం అవలేదు. ఐనా నాన్న అంతకు ముందు చేసిన కార్యక్రమాలని దృష్టిలో పెట్టుకుని, నాన్న చెయ్యగలరని నాన్నకి అప్పచెప్పారా పనిని.

ఆ ప్రత్యక్ష వ్యాఖ్యనం ఒక రకంగా నాన్న ఆలిండియా రేడియో లో చేరక ముందే నాన్నకి కలిగిన ఓ ఆలోచనకి కార్యరూపం.

౧౯౪౮ లో మహాత్మాగాంధీగారి మరణవార్త యావద్భారతదేశాన్నే కాదు ప్రపంచాన్ని కూడా కుదిపేసింది. అప్పుడు జనం మనస్సులు కదిలిపోయేలా గాంధీ గారి అంతిమ యాత్రకి రన్నింగ్ కామెంటరీ ఇచ్చింది మెల్విన్ డి మెల్లో. గాంధీ గారి పార్థివ శరీరాన్ని బిర్లాగృహం నుంచి రాజఘాటుకి తీసికెళ్తున్న వాహనం పక్కనే – రేడియో వారి వాహనంలో ప్రయాణం చేస్తూ – ఏడు గంటలసేపు డిమెల్లో చేసిన కామెంటరీ విన్నవాళ్లకి – వాళ్ళే స్వయంగా ఢిల్లీలో ఉండి అంతిమయాత్ర చూస్తున్నామనిపించేలా ఉందని చాలామంది అంటారు.

డిమెల్లో చెప్పిన విషయాలూ, చెప్పిన తీరూ – విన్న వారిని దుఃఖసాగరంలో ముంచెత్తాయని ఇప్పటికీ రాస్తూ ఉంటారు. భారతదేశ బ్రాడ్ కాస్టింగ్ చరిత్రలో – ఆరోజు డిమెల్లో చేసిన రన్నింగ్ కామెంటరీ చిరస్థాయిగా నిల్చిపోయింది. ఆ ఏడుగంటల కామెంటరీ ఎందరెందరినో కామెంటరీ వృత్తిగా తీసుకునేందుకు ప్రేరేపించిందంటారు. పదిహేడేళ్ళ ప్రాయంలో ఆ కామెంటరీ విన్న జస్దేవ్ సింగ్ అందులో ప్రముఖులు.

తర్వాత నలభై ఏళ్ళకి పైనే – భారతదేశ స్వతంత్ర, గణతంత్ర దినోత్సవాలకి – రేడియోలో, టీవీలో ప్రత్యక్షప్రసారం చేసారు జస్దేవ్ సింగ్. ఆయన ప్రత్యక్షప్రసారాలకి గుర్తింపుగా భారతప్రభుత్వం ఆయనకి పద్మభూషణ ఇచ్చి సత్కరించింది కూడా. ఆయనకి డిమెల్లో మహాత్మా గాంధీ అంతిమయాత్ర ప్రత్యక్షప్రసారమే స్ఫూర్తి.

నాన్నకీ అంతే. డిమెల్లోని వినే – ఆకాశవాణిలో పనిచేసే అవకాశం వస్తే – ప్రత్యక్షప్రసారం అలా చెయ్యాలి అని అనుకుంటూ ఉండేవాడినని చెప్పే వారు నాన్న.

౧౯౬౫ లో హైదరాబాద్ ఆకాశవాణిలో చేరిన కొన్నాళ్ళకే – లాల్ బహదూర్ శాస్త్రి గారి హైదరాబాద్ పర్యటన సందర్భంగా – ప్రత్యక్షప్రసారం చేసే మొదటి అవకాశం వచ్చింది నాన్నకి. నాన్న ఉద్యోగానికి కొత్త కానీ – మాటకి కాదు. నాన్న మాట రేడియో వాళ్ళకీ కొత్త కాదు.

మొదటి అవకాశం కదా – విజృంభించి ఉంటారు. కొత్తకుర్రాడిని క్రికెట్ టీంలో తీసుకుంటే – తన సత్తా ఎలా చూపిస్తాడో అలా చెప్పుంటారు. ఆయన చెప్పే భారతకథాపరంగా చెప్పాలంటే తిక్కన గారు రాసిన సింగంబాకటితో పద్యంలో అర్జునుడి లాగా అన్న మాట.

విజృంభించే ఉంటారు అని ఎందుకంటున్నానంటే – అప్పటికి నేనింకా చిన్న పిల్లను. నాకు నాన్నేం చేస్తున్నారో తెలియదు. అప్పుడే కాదు. ఆ తర్వాతకూడా నాన్న చేస్తున్న కార్యక్రమాల గొప్పతనం నాకు తెలియదు. కొన్నైతే నేను వినలేదు కూడా. ఒక్కోసారి నాన్న ప్రత్యక్షప్రసారాలో, భారతప్రసంగాలో విన్న వాళ్లెవరో కనిపించి – నాన్న కార్యక్రమం విన్నాం – ఎంత గొప్పగా ఉందనుకున్నావు అని

అన్నప్పుడు కూడా నాన్న గొప్పతనం పూర్తిగా నాకు తెలిసిందని నేననుకోను.

నాన్న ఎప్పుడూ తనపిల్లలు తన్నో ప్రముఖుడిగా చూడాలని అనుకోలేదు. నాన్నగా చూడాలని అనుకున్నారు. మేమూ నాన్నని నాన్నగానే చూసాం. అంత వరకూ బావుంది. ఐతే నాన్న రచనల్నీ, ప్రసంగాల్నీ ఆ రోజు కూడా అనుభవించి ఆనందించి ఉంటే ఇంకా బావుండేది.

భాగ్యనగరం

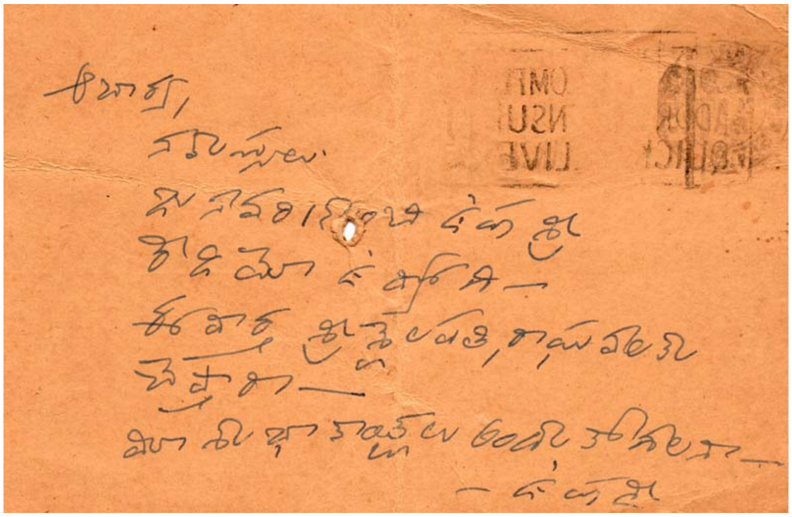

ఆకాశవాణిలో చేరడానికి ముందు నుండే హైదరాబాద్లో ఉండేవారు నాన్న. రాజమండ్రిలో ట్యూటర్ ఉద్యోగం వదిలేసి హైదరాబాద్ వచ్చాక పత్రికలలో పనిచేస్తూ ఉండేవారు. ఏ పత్రికలోనూ ఓ సంవత్సరం పైన పనిచేసినట్లు లేదు.

అలా చేరుతూ, మానేస్తూ చేస్తున్న ఉద్యోగాల్లో వచ్చే జీతాలూ, పత్రికలవాళ్ళు రచనలకీ, ఆలిండియా రేడియో వాళ్ళు ప్రసంగాలకీ ఇచ్చిన పారితోషికాలూ – వాటితో మమ్మల్ని ఎలా పెంచారో తల్చుకుంటే ఆశ్చర్యంగా అనిపిస్తుంది.

నన్నే సంవత్సరంలో హైదరాబాద్ తీసుకు వచ్చారో కానీ – నేను మరీ చిన్నపిల్లగా ఉన్నప్పుడు కొన్నాళ్ళు మా దొడ్డమ్మా వాళ్ళింట్లో ఉండేవాళ్ళమని మా అమ్మ చెబుతూండేది. అమ్మ అక్కని కొందరు పెద్దమ్మ అనీ, కొందరు దొడ్డమ్మ అనీ అంటారు. మాకు దొడ్డమ్మ అలవాటైంది. ఆవిడ నిజంగా దొడ్డ మనిషే. పెద్దనాన్న గారు అంత కన్నానూ.

నాన్న స్నేహితులతో ఎక్కడో ఉంటూ మమ్మల్ని దొడ్డమ్మ ఇంట్లో ఉంచారు. ఎప్పుడూ ఎవరింట్లోనూ ఎక్కువగా ఉండడానికి కానీ మమ్మల్ని ఉంచడానికి కానీ ఇష్టపడని నాన్న కూడా దొడ్డమ్మా వాళింట్లో మమ్మల్ని కొన్నాళ్ళు ఉంచడానికి మొహమాట పడలేదు. దొడ్డమ్మకీ నాన్నకి బాగా చనువు ఉండేది.

దొడ్డమ్మా వాళ్ళిల్లు దిల్షుఖ్ నగర్లో మెయిన్ రోడ్ మీదే ఉండేది. పెద్దదొడ్డి పక్కన ఇల్లు. ఇప్పుడూ ఆ యిల్లు అలానే ఉంది. చుట్టుపక్కలే అంతా మారిపోయింది.

దొడ్డమ్మతోనూ, ఆ యింటితోనూ మాకున్నదేం బంధమో – నాన్న చివరి రోజుల్లో నాన్న హైదరాబాద్ మలకపేట హాస్పిటల్లో ఉన్నప్పుడు – నేను దొడ్డమ్మా వాళ్ళింట్లోనే ఉన్నాను. కొన్ని బంధాలు చిత్రంగా కట్టి పడేస్తాయి. దొడ్డమ్మతో మా అనుభంధం అలాంటిది.

అక్కడున్నప్పుడే – నాన్న పత్రికల వాళ్ళో ఆలిండియా రేడియో వాళ్ళో ఏదైనా పారితోషికం ఇస్తే – అది దొడ్డమ్మకి ఇచ్చేసేవారు. ఊరికే వాళ్ళింట్లో మమ్మల్ని ఉంచడం నాన్నకి కష్టంగా ఉండి ఉంటుంది. కానీ ఆర్థిక పరిస్థితులూ అనుకూలంగా ఉండి ఉండవు. అసలు నాన్నెక్కడ ఉండేవారో నాకు తెలియదు.

దొడ్డమ్మ ఇంట్లో మేం ఎక్కువ రోజులు ఉండలేదనుకుంటా. వాళ్ళింటికి దగ్గర్లోనే – అద్దె ఇంటికి మారిపోయాం. అక్కడ ఉన్నప్పుడే నాన్న మమ్మల్ని మూసీనది ఒడ్డున నడిపించేవారు. అక్కడ చిన్ని చిన్ని రంగుల రాట్నాలు ఉండేవి. వాటిమీద ఎక్కించి తిప్పించేవారు. మరీ చిన్నపిల్లైనా పద్మ ఎక్కేసేది. నాన్నా ఎక్కించేసేవారు.

అక్కడ నుండి చిక్కడపల్లి వెంకటేశ్వరస్వామి గుడి దగ్గర ఇంటికి మారాం. అప్పటికి నాన్న ఆలిండియా రేడియోలో ఉద్యోగంలో చేరుంటారు. ఆఫీసుకి దగ్గరగా ఉంటుందని మకాం అక్కడికి మార్చుంటారు. ఆలిండియా రేడియో ఉద్యోగంతో ఆదాయం కూడా కొంత పెరిగి ఉంటుంది. అప్పుడే – ఉద్యోగం వచ్చిందనీ, ఆర్ధిక పరిస్థితి స్థిరపడచ్చుననీ – నాన్న తన ఆప్తమిత్రులు కే కే రామానుజాచార్యులు గారికి ఉత్తరం రాసుకున్నారు కూడా.

ఆయన రామానుజాచార్యులు గారికి రాసుకున్న ఉత్తరాలు కొన్ని నా దగ్గరున్నాయి. అందులో నాన్న ఆయనకి తన జీవితంలోని ఒడిదుడుకులన్నీ రాసుకున్నారు. నేను పుట్టినప్పటి ఆనందమూ, ఉద్యోగం లేనప్పటి బాధా – మనస్సు విప్పి చెప్పుకున్నారు.

హైదరాబాద్ ఆలిండియా రేడియోకి దగ్గర్లోనే నౌబత్ పహాడ్ కాలా పహాడ్ పేరిట రెండు కొండలుండేవి. నిజానికి అవి కొండలేం కావు. గుట్టలు. నౌబత్ పహాడ్ పైనే నాలుగు స్తంభాల మీద డోం లాంటి కట్టడం ఉండేది. అక్కడ నుండి టేంక్ బండ్ బాగా కనిపించేది.

ప్రస్తుతం కాలా పహాడ్ మీద బిర్లా వారి వేంకటేశ్వరస్వామి గుడి వచ్చింది. నౌబత్ పహాడ్ మీద ప్లేనటేరియం వచ్చింది.

ఆలిండియా రేడియోకి దగ్గర్లోనే పబ్లిక్ గార్డెన్స్. ఆ గార్డెన్స్ లోనే జూ ఉండేది. జూ తోపాటు మ్యూజియం కూడా ఉండేది. జూ అక్కడ నుండి వెళ్ళిపోయింది కానీ మ్యూజియం ఇంకా ఉంది. అందులో ఓ మమ్మీ ఉంది. ఆ మమ్మీ కాలి గోరు కనిపిస్తూ ఉంటుంది. నాన్నే చూపించారు అవన్నీ. ఆ తర్వాత ఈజిప్ట్ వెళ్ళి అక్కడ మ్యూజియంలో మమ్మీలు చూసినప్పుడు – నాన్న హైదరాబాద్ మ్యూజియం లో మమ్మీని చూపించిన సన్నివేశం కళ్ళకి కట్టినట్లు కనిపించింది.

వీటన్నిటికీ నాన్న నన్ను తీసికెళ్ళడం నాకు గుర్తుంది. అమ్మా, నాన్నా, నేనూ, బుల్లి చెల్లెళ్ళూ – నౌబత్ పహాడ్ కి వెళ్ళి కూచోడం నాకు లీలగా కాదు – స్పష్టంగా గుర్తొస్తోంది. నాన్నతో పిక్నిక్ ఎలా మర్చిపోతాను? హైదరాబాద్ గూడు రిక్షాలో అందరం కలిసి వెళ్ళేవాళ్ళం. అమ్మ ఏదో ఒక పిండివంటకం చేసుకుని తీసుకొచ్చే ఉంటుంది. ఆవిడ చెయ్యకపోతే నాన్న చేయించే ఉంటారు.

ఆలిండియా రేడియోలో చేరిన కొత్తలోనే – నాన్న ఏదో ఒక ట్రైనింగుకి – ఓ నెలరోజులు సిమ్లా వెళ్ళారు. అప్పుడు కొత్తపేటలో నాన్న స్నేహితుడు సుబ్బారావు గారింట్లో ఉంచారు మమ్మల్ని. ఆయన ఎవరో నాకు తెలియదు. నాన్న చిన్నప్పటి స్నేహితులెవరో అయ్యుంటారు.

ట్రైనింగై వెనక్కి వస్తూ – మాకు స్వెట్టర్లు కొని తీసుకొచ్చారు. నాన్న తెచ్చిన స్వెట్టర్ నా దగ్గర చాలా రోజులు ఉంది. విజయవాడ వెళ్ళాక కూడా వాడుకున్నాను – నాన్న సిమ్లా నుండి తెచ్చిన స్వెట్టర్ అని చెప్పుకు మురిసిపోతూ.

స్వెట్టర్లే కాకుండా – ఆ చలిదేశం విశేషాలు మోసుకొచ్చారు. అక్కడ చలి గురించీ, టీకి నీళ్ళు కాచుకోడంలోని ఇబ్బందుల గురించీ చెప్తుండేవారు. పిల్లలకి నాన్నల మాటలు ఎంతెలా గుర్తుండిపోతాయో. తర్వాత్తర్వాత సిమ్లా, స్విట్జర్లాండ్, ఛికాగో – ఎక్కడి చలిప్రదేశానికి వెళ్ళినా – నాన్న చెప్పిన అప్పటి విశేషాలు గుర్తొస్తూనే ఉంటాయి నాకు.

చిక్కడపల్లి ఇంటి తర్వాత మరో మూడిళ్ళలో ఉన్నాం. అవి మూడూ నాకు బాగా గుర్తు.

తరవాత ఖైరతాబాద్ లో పెద్ద వినాయకుణ్ణి పెట్టే చోటకి సరిగ్గా ఎదురుగా ఉన్న ఇల్లు. ఆ ఇంట్లో ఉన్నప్పుడే నా పుట్టినరోజుకి రతన్ ప్రసాద్ గారినీ, దేవులపల్లి కృష్ణశాస్త్రి గారినీ ఇంటికి తీసుకొచ్చారు నాన్న. అప్పటికే కృష్ణశాస్త్రి గారి కంఠానికి ఆపరేషనైపోయింది. ఆయన మాట్లాడలేకపోయేవారు. నాకు శుభాకాంక్షలు కాగితం మీదే రాసిచ్చారు. అమ్మ వంట బావుందంటూ ప్రసంశ కూడా కాగితం మీదే చేసారు. ఆ ప్రదేశం ఇప్పటికీ పెద్దగా మారలేదు.

తరవాత నల్లకుంటలో రామాలయం పక్కన ఇల్లు. నేనక్కడే ఆంధ్ర మహిళా సభ వాళ్ళ స్కూల్లో మూడో క్లాసు చదివాను.

ఆ తర్వాత పంజగుట్టలో ఇల్లు. అది బాగా గుర్తుంది. అక్కణ్ణుంచే నాన్నకి ట్రాన్స్ఫర్ అయ్యి విజయవాడ వెళ్ళిపోయాం. అప్పుడు హైదరాబాదులో తెలంగాణా ఉద్యమం నడుస్తోంది, ౧౯౬౯ లో...

ఆ మూడు చోట్లకీ అప్పుడప్పుడు వెళ్ళి చూసొస్తుంటాను నేను. ఏ ఇల్లూ ఉత్తి ఇల్లు కాదు. ఇటికా సిమెంట్ సున్నం కాదు. ఇల్లంటే మనుషులూ జ్ఞాపకాలూ. నాకైతే అన్ని ఇళ్ళలోనూ నాన్న కనిపిస్తారు. నాన్న చెప్పిన కథలూ, పద్యాలూ, పాటలూ వినిపిస్తూనే ఉంటాయి.అన్నీ నిన్న మొన్న జరిగినట్లు అనిపిస్తాయి...

ఏమీ తెలియని తనపు రోజులవి. బావున్నాయని కూడా తెలియని రోజులు. తల్చుకుంటే ఎంత బావున్నాయో అని అనిపించేంత బావున్న రోజులు.

నాన్నకి హైదరాబాద్ నుండి విజయవాడ ట్రాన్స్ఫర్ అవుతోందంటే నేను చాలా బాధ పడ్డాను. హైదరాబాద్ వదిలి వెళ్ళడం ఎందుకని ఏడ్చాను. విజయవాడ పిచ్చి ఊరని గునిసాను. నిజానికి హైదరాబాద్ గురించీ తెలియదు. విజయవాడ గురించీ తెలియదు. చిన్నతనం. ఉన్నఊరే గొప్పదనుకునే అమాయకత్వం. అప్పటికి నాలుగో క్లాసు చదువుతున్న నాకు ఏం తెలిసి అంతా బాధపడిపోయానో ...ఇప్పుడు తల్చుకుంటే నవ్వు వస్తుంది.

ఎంతమ్మా రెండేళ్ళలో వెనక్కి వచ్చేద్దాం అంటూ ధైర్యం చెప్పారు నాన్న. ఐతే అప్పుడు నాకు తెలియని విషయం ఒకటుంది.

నాన్న విజయవాడ వెళ్తున్నది ఒక ప్రొమోషన్ మీదని తెలియదు నాకు. నాన్న చెప్పలేదు. అలాంటివి చెప్పడం నాన్న గుణం కాదు.

తిట్టుకుంటూ రైలెక్కాను.

ఆ ప్రయాణం నన్ను విజయవాడకి దగ్గర చేస్తుందని అనుకో లేదు. ఆ ప్రయాణం నాన్నని ఏ కొందరికో కానీ ఎక్కడం సాధ్యం కాని శిఖరాగ్రాలు ఎక్కించే ప్రయాణం అవుతుందని అసలు అనుకోలేదు. నిజానికి ఆ రైలు ప్రయాణం నాన్న విజయ యాత్రకి నాంది.

(కొనసాగింపు వచ్చేనెలలో)

Post your comments